SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

027.4 1975 JAN 12
Magyarország
Kezdetektől —

244

Könyv

Olvasó város

Hol áll meg a bibliobusz? Kölcsönkönyvtár egykor és ma

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár az Egyesült Izzó lakótelepén, a Reviczky utca 38. számú bérház földszintjén, 110 négyzetméter alapterületen nemrégiben megnyitotta a 28-as kerületi könyvtár 2-es számú fiókját. Az új helyiségben hétezer kötet, számos folyóirat várja a felnőtt és a gyermek olvasókat. 1974-ben egyébként modernizálták a Liszt Ferenc téri gyermekkönyvtárat is. Továbbá korszerűsítették a budafoki és a Lumumba utcai fiókokat. Soroksárott a Marx Károly utcai könyvtárrész zenei reszorttal: magnószobával, lemezhallgató hangstúdióval gazdagodott.

Eltékozolt hagyaték

Budapest legnagyobb kölcsönkönyvtára, a mai Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, az egykori Városi Könyvtár története hivatalosan 125 esztendeje kezdődött. 1850-ben a derék Frank Ignác Pest városára hagyományozta 14 000 kötetes gyűjteményét „egy városi könyvtár kezdeteként". A hagyatékot a város vezetősége azonban két és fél évtizedes vita után elajándékozta. A könyvtár iránti igény viszont évről évre hangot kapott. Kérte, sőt követelte — szóban és írásban — Eötvös József, Türr István, Irányi Dániel, Gyalui Farkas. Pártolta Toldy Ferenc is, aki kifejtette: „Egy városi könyvtár felállítása városunknak nemcsak díszére, hanem a városi lakosság szellemi műveltsége, közvetve pedig annak anyagi jóléte előmozdítására is szolgálna. Pest városa lakosságának valódi művelő és kiképző fő intézetévé válna."

1903-ban Budapest törvényhatósága januári közgyűlésén döntést hozott közigazgatási és várostörténeti könyvtár megteremtéséről. Javasolták: a Statisztikai Hivatal szakkönyvtára egyesíttessék a meglevő fővárosi levéltári könyvtárral, s a kettő nyilvános közkönyvtárrá alakíttassék át. 1904. október 18-án a fővárosi könyvtár megnyílt a központi városháza Károly (mai Tanács) körúti szárnyának első emeletén. Ami ennél is döntőbb volt, megfelelő emberre bízták a vezetést. A pályázó Szabó Ervin nyerte el a könyvtárosi állást. 1911-től ő volt az igazgató.

A könyvtár célját, a könyvtárosok feladatát így határozta meg egy vitacikkben: „Kellenek »műveletlennek« és »műveltnek« egyaránt az élet problémáira őszintén megfelelő könyvek. A könyvtáros adjon jó könyveket, adjon új könyveket és adjon az élet kérdéseire minden szempontból megfelelő könyveket." (Egyébként már a XVIII. század végi jeles pesti könyvkereskedőnek, Istitoris Gábornak is volt kölcsönkönyvtára. S a kultúrtörténetileg neve-

Az első fiókkönyvtár a VII. kerületben, az Almássy téren egy kis pavilon. „Az amerikai public library mintájára berendezett, 21 méter hosszú és 7 méter széles olvasóteremben kényelmesen elfér 60—70 ember, szükség esetén száz is... — ismertette az 1911. évi szakmai értesítő. — Az olvasóterem nyitva van az ifjúság részére délután 4-től fél 7-ig, a felnőttek számára este fél 7-től 9-ig." A második fiók a Százados úti. 1914 májusában nyílt. 1918-ig még további három, 1919 tavaszán újabb kettő, Budán a Corvin téren és Angyalföldön.

A SOROKSÁRI KÖNYVTÁR ZENEI RESZORTJA
Sombor-Schweinitzer besúgói rendszeresen figyelték

A két világháború közötti könyvtári mindennapokról egy budai és egy pesti fiók néhány kiragadott ténye: a 8-as számú óbudai könyvtár 1923 szeptemberétől fogadta az olvasókat a Kórház utcai iskolában. Az első kölcsönző Gébert óbudai nyomdász volt. A beosztott könyvtáros: Vértessy József, a leendő, 1928-as olimpiai bajnok vízilabdacsapat játékosa. Később, már a Fő téri új helyiségben a szakkatalógusokat szellemi szükségmunkások készítették: Fodor József költő, Kőrös Andor író és Marczonnay Tibor költő. S a harmincas évek elején e könyvtárba iratkozott be Krúdy Gyula, Templom utca 15. szám alatti lakos... Megmaradt olvasójegye és könyvtári olvasófüzete. (A Szindbád írója saját dedikált példányokat ajándékozott a könyvtár vezetőjének.

Terézváros lakói 1924 márciusától a Hunyadi téri fiókkönyvtárból kölcsönözhettek. A „Tízest" üres étkezőhelyiségből alakították át. A közelben két divatos kölcsönkönyvtár is volt, az Érdekes és a Modern. Mindkettő az Andrássy (ma Népköztársaság) úton. Mai szóval a maszekok a beiratkozásért három pengő betétet, a könyvtárhasználatért havi egy pengő ötven fillért kértek. Az olcsóbbat, a Fővárosit részesítették előnyben a kisemberek mellett Karinthy Frigyes, Szép Ernő, Kodály Zoltán is.

Horthy politikai rendőrsége, Heténi Imre és Sombor-Schweinitzer besúgói rendszeresen figyelték a kölcsönzőkben ki milyen

a könyvet, amely többször s pel a »kívánó füzet«-ben."

1974-ben a Fővárosi Szabó vin Könyvtárnak a központon vül 117 fiókja volt, felnőttek ifjaknak és sok helyütt külön rekeknek. Van már mozgókö tár, bibliobusz is. Naponta más helyen várja az olvas Kedden például délelőtt a kerületi Millenniumi telepen, után a XXI. kerületi Vasmu téren, az Ifjúsági Park bejá nál, este pedig a XI. kerületb Sasadi út és Tömös utca sa A szombati program: délelőtt maraerdő, Muskátli vendéglő, ben XI. kerület, Fraknó utca előtt.

1976-os ígéret

A múlt esztendőben vásár 180 000 könyvet és folyóiratot iratkozott 188 000 olvasó. Kö nöztek és helyben olv 2 385 000-en, méghozzá 6 60 kötetet. (Nem végleges szár S néhány régebbi, 1973-as a kerületi könyvtárak 1 75 kötetéből 1 267 987 a tizen éven felüli olvasók művelő szórakozását szolgálta. A mekkönyvtárak polcain — ug csak 1973-ban — 487 072 volt. A jelenlegi legrégebbi f Rottenbiller utcai: 1913-ban A két leglátogatottabb: a Karinthy Frigyes úti és az ú Bajcsy-Zsilinszky úti. A mai, dern idők népművelői fela nak jellemzéséül a József lakótelepi könyvtárfiók mun Ez az Üllői úti lakótelep e len könyvtára. Az itt élő há ezer, 14 éven aluli olvasó kötetből választhat. (Nem vél talán, hogy a 14 éven alulia százaléka könyvtártag.)

A Fővárosi Szabó Ervin Kö tár idei terve — egyéb realiz ra váró elképzelések mellet új könyvtár a kőbányai mű dési központban, a XX. ker Vécsey utcai lakótelepen, mekkönyvtár a III. kerületi törő- és ifjúsági házban. régebbi fiókot akarnak mod